

Akkoord

Samen werkt beter

Ruimte geven aan de versterking van de
economie en de ecologie in Overijssel

Samen werkt beter, akkoord om ruimte te geven aan de versterking van de economie en de ecologie in Overijssel

Wij, vertegenwoordigers van organisaties en bestuursorganen met verantwoordelijkheid voor natuur, water, landschap, cultuurhistorie en economie in Overijssel (in de tekst hieronder genoemd "de partners"), komen het volgende overeen:

Algemene overwegingen

1. Kroonjuwelen van Overijssel zijn de natuur, het rivierlandschap, het Overijssels merengebied, het agrarisch buitengebied, het cultuurlandschap, de landgoederen en buitenplaatsen, het erfgoed en de Hanzesteden met hun historische centra. Overijssel heeft een bruisende en diverse economie, waarvan de MKB-sector, vaak lokaal geworteld, een sterke component is. Voor Overijssel is land- en tuinbouw een belangrijke sector die ook zorgt voor werkgelegenheid in de stad en die beeldbepalend is voor het landelijk gebied. De recreatie- en toerismesector is een belangrijke sociaaleconomische factor en vindt haar basis voor een belangrijk deel in de schoonheid van het afwisselende en rijke landschap. Overijssel kent sterke sociale verbanden met ruime en intensieve vormen van zelfredzaamheid en noaberschap.
2. Wij hebben de ambitie de economische, ecologische, landschappelijke en sociaal-culturele waarden van Overijssel te koesteren en te zorgen voor een toekomstbestendig perspectief. Speerpunten hierbij zijn:
 - natuur: de ontwikkeling van een rijke natuur en het behoud en de versterking van de biodiversiteit;
 - water: de ontwikkeling van een veerkrachtig watersysteem;
 - economie: versterking van de concurrentiekracht en de duurzaamheid van de regionale economie;
 - landschap, cultuurhistorie en beleefbaarheid: behoud en versterking van de diversiteit aan en de beleefbaarheid van de Overijsselse landschappen;
 - behoud en versterking van de sociale kwaliteitTen aanzien van deze speerpunten willen wij in de komende periode concrete resultaten behalen. Waar dit meerwaarde heeft, doen wij dat bij voorkeur met een integrale gebiedsaanpak. Overijssel is een provincie waar het goed wonen, ondernemen, werken en recreëren is en dit willen we zo houden.
3. Wij constateren dat de oude werkwijze voor de opgaven voor natuur, water en het landelijk gebied in de volle breedte niet meer volstaat. De decentralisatie van het beleid voor de natuur en het landelijk gebied, economische ontwikkelingen, de druk op overheidsfinanciën, de veranderende verhoudingen tussen overheid, burgers en bedrijven en andere ontwikkelingen vragen om een aanzienlijke heroriëntatie op inhoud, organisatie, samenwerking, realisatie, draagvlakontwikkeling en financiering van

het beleid en de werkwijze in Overijssel. Dit alles vergt een andere manier van denken en handelen van alle betrokken partijen. Wij omarmen de decentralisatie van het natuurbeleid en gaan deze uitdaging aan. De ecologische kwaliteiten van de provincie hebben een intrinsieke waarde en zijn noodzakelijke randvoorwaarden voor een toekomstbestendig vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven en een goede leefomgeving. Hierin zien wij de aanknopingspunten voor een nieuwe aanpak, waarin economische, ecologische, landschappelijke en sociaal-culturele ontwikkelingen hand in hand gaan.

4. Stad en landelijk gebied zijn sterk verweven. Deze verwevenheid vraagt om en biedt aanknopingspunten voor een samenhangende aanpak van de versterking van de economische, ecologische, landschappelijke en sociaal-culturele waarden in de stad en het landelijk gebied.
5. De partners constateren dat een toekomstbestendige ontwikkeling met een balans tussen economie en ecologie de verantwoordelijkheid is van veel partijen: bewoners, bedrijven, maatschappelijke partijen en overheden. Wij erkennen dat een goede afstemming en samenwerking tussen deze partijen belangrijk is voor het realiseren van onze eigen en onze gezamenlijke ambities.

Afspraak

6. Wij nemen gezamenlijk de uitdaging op tot het ontwikkelen en vervolgens uitvoeren van een toekomstbestendige koers voor ecologie en economie. De decentralisatie van het natuurbeleid biedt goede kansen – meer dan in het verleden – voor een samenhangende aanpak van de opgaven voor ecologie en economie op provinciaal schaalniveau. Wij willen deze kans grijpen. Wij willen vooruit en zetten daarom gezamenlijk in – uitgaande van onze afzonderlijke en gezamenlijke ambities (zie punt 1 en 2 hiervoor) – op haalbare opgaven en een realistische en pragmatische aanpak. Onze focus ligt hierbij voor de EHS in eerste instantie op de periode tot en met 2018. Maar wij kijken daarbij ook door – bijvoorbeeld voor de opgaven voor de Natura2000-gebieden, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de Kaderrichtlijn Water (KRW) – naar de periode daarna. In het verleden hebben we – vaak in samenwerking – al veel resultaten bereikt. Bij de uitwerking van onze koers bouwen we – waar mogelijk – hier op voort.

7. Wij spreken af hiervoor een gezamenlijk overkoepelend proces in te richten met een concrete uitvoeringsagenda. In deze agenda benoemen we welke acties nodig zijn, wie deze acties op zich neemt en wanneer deze klaar moeten zijn. Het betreft:

- enerzijds acties gericht op de uitwerking van onze koers;
- anderzijds acties gericht op de uitvoering van deze koers.

De reikwijdte bepalen wij gezamenlijk en stellen wij zo nodig in het proces bij. Vanuit het overkoepelende proces willen wij een gezamenlijke koers ontwikkelen en borgen. Het uitgangspunt is geen zware eigenstandige overleg- en uitvoeringsstructuur op te tuigen. Integendeel. Het gezamenlijke proces komt niet in de plaats van bestaande organisaties en structuren en de reguliere activiteiten en overleggen, maar is hiervoor zowel richtinggevend als ondersteunend. Door het proces versterken betrokken partijen de gezamenlijke regie op de koers en de uitvoeringsagenda. De gezamenlijke regie richt zich onder meer op:

- het bepalen van de gezamenlijke koers, deze bewaken en bijstellen waar nodig;
- het ontwikkelen van synergie: zorgen voor de kracht van samenwerking en verbinding;
- het organiseren van doorzettingsmacht en experimenteeruimte;
- waar nodig, het zorgen voor doorbraken.

In het pro-actief oppakken van deze regierol schuilt een belangrijke meerwaarde van het proces. Als betrokken partijen realiseren we deze meerwaarde door actief aan de slag te gaan met de kansen en knelpunten die zich voordoen.

8. Iedere partner draagt vanuit zijn eigen rol(len), verantwoordelijkheden en mogelijkheden bij aan het gezamenlijke proces en brengt de eigen specifieke expertise in.

De rol van de provincie in het proces is tweeledig. Enerzijds brengt zij haar eigen inhoudelijke ambities en opgaven in. Dit betreft ook het gedelegeerd voldoen aan wettelijke opgaven en Europese afspraken. Daarnaast is de provincie gebiedsregisseur. De gezamenlijke regieverantwoordelijkheid voor het overkoepelende proces maakt het voor de provincie beter mogelijk de eigen wettelijke regietaken een constructieve invulling te geven.

9. Onzekerheid is een gegeven. De partners erkennen dat er op veel gebieden sprake is van onzekerheden en ontwikkelingen die hun doorwerking hebben in Overijssel. Het gaat hierbij onder meer om economische ontwikkelingen, de doorwerking van het Europese natuur-, water- en landbouwbeleid, de doorontwikkeling van het Rijksbeleid voor natuur en de beschikbaarheid aan middelen. Vanuit onze

koers bepalen wij gezamenlijk hoe in te spelen op deze ontwikkelingen. Dit kan leiden tot het bijstellen van onze opgaven – zowel voor de periode tot 2018 als voor de periode daarna –, onze aanpak en onze uitvoeringsagenda. Jaarlijks bepalen wij op basis van monitoring of het nodig is onze uitvoeringsagenda bij te stellen.

10. Dit akkoord is geen juridisch dwingende overeenkomst, maar een bestuurlijke afspraak op provinciaal niveau. Met de ondertekening van dit akkoord verbinden we ons aan de genoemde uitdaging (zie punt 6 en 7). Ieder zal vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid hieraan een maximale bijdrage leveren. Wij spreken af dat het hierbij gaat om een dynamisch proces. Wij verbinden ons hierbij aan het onderhouden van een open agenda en het voorkomen van eenzijdige strategische posities. Voor het gezamenlijk oppakken van deze uitdaging maken wij de volgende (proces)afspraken:

- Wij erkennen dat de samenhangende opgave voor economie en ecologie in Overijssel complex is. Deze omstandigheid bergt het risico in zich dat partijen gemakkelijk tegenover elkaar komen te staan en dat tegenstellingen verscherpt raken. Wij delen de overtuiging, dat door goed samenwerken de verschillende deelbelangen als geheel beter af zijn. Dat bindt ons. Wij streven altijd naar een gezamenlijke inzet en samenwerking, ook als dat lastige onderwerpen betreft;
- Wij richten ons in het provinciebrede overleg op de uitwerking van ambities, doelen en uitvoeringstrategieën op provinciaal niveau. De daadwerkelijke uitvoering vindt zoveel mogelijk plaats in gebiedsprocessen op lokale schaal. Deze lokale gebiedsprocessen en / of individuele gevallen komen enkel ten dienste van de algemene ambities, doelen en uitvoeringsstrategie op onze agenda;
- Vertegenwoordigers van de partners zijn gelegitimeerd door hun organisaties en achterban. Zij zetten zich actief in om hun eigen organisaties en achterbannen te motiveren en om een bijdrage te leveren aan de realisatie van de ambities van het voorliggend akkoord;
- Wij streven ook naar gezamenlijke inzet richting Den Haag in het besef dat dit eraan bijdraagt meerwaarde voor onze koers te realiseren en afzonderlijke belangen te dienen. Indien dit niet mogelijk is, zijn we duidelijk over onze verschillen. Indien we afzonderlijk voor onze eigen belangen lobbyen, houden wij rekening met de belangen en rollen van onze partners in Overijssel in lijn met de afspraken in dit akkoord.

Uitgangspunten

11. Belangrijke uitgangspunten voor de uitwerking van onze gezamenlijke koers en werkwijze zijn:

- *Synergie tussen economie en ecologie*

De balans tussen economie (o.a. landbouw, recreatie en toerisme) en ecologie (o.a. natuur, water, biodiversiteit) is de sleutel tot verandering. Het is hiervoor nodig balans niet te zien als een weegschaal waarin economische groei en natuurontwikkeling elkaar in een keurslijf houden. Meer natuur betekent niet per definitie minder economie of andersom. De balans moet hem zitten in het samen optrekken, het elkaar in positieve zin uitdagen en verder helpen. Zo zijn natuur, water en landschap belangrijk voor een goed vestigingsklimaat voor wonen, werken en recreëren. En andersom, is een sterke economie een belangrijke drager van natuur, water en landschap. In de praktijk staan economie en natuur nog te vaak met de rug naar elkaar toe. Wij zien de noodzaak dit te doorbreken. Wij zien kansen om synergie te bewerkstelligen door het intelligent combineren van natuur, water, economie – waaronder recreatie en toerisme - en andere maatschappelijke sectoren.

- *Opgaven en middelen in balans*

Partners hechten aan realistische en realiseerbare opgaven. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is de beschikbaarheid van middelen en instrumenten. Wij stemmen opgaven, middelen en instrumenten op elkaar af. Wij streven hierbij naar synergie door ontwikkelopgaven te combineren. Bijvoorbeeld tussen natuur- en wateropgaven. Wij zoeken hierbij ook nadrukkelijk naar meer samenwerking tussen overheden, het bedrijfsleven en andere partijen om in samenwerking opgaven betaalbaar te maken. Indien er meer middelen beschikbaar komen, bepalen wij gezamenlijk welke ambities naar boven bij te stellen. Andersom ook.

- *Een andere koers voor de natuur, water en landschap*

Wij houden vast aan de ambitie een toekomstbestendig stelsel van natuur- en watergebieden in Overijssel te realiseren. Dit stelsel is nodig voor het behoud en de versterking van de biodiversiteit, maar ook voor een duurzaam en veerkrachtig landelijk gebied. Wel passen we de uitvoeringsstrategie aan. Binnen de zone Ondernemen met Natuur en Water (ONW) herijken wij de EHS en stellen wij onze opgave voor de periode tot 2018 naar beneden bij. In de zone ONW-buiten de EHS zoeken wij naar andere strategieën voor de versterking van natuur-, landschappelijke- en waterwaarden. Wij bieden ruimte aan economische

ontwikkelingen in de nabijheid van de natuur. Het beleid voor de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving is hierbij het uitgangspunt. Ook voor het behoud en het beheer van natuurwaarden buiten de zone ONW zoeken wij naar andere manieren om natuurwaarden te behouden en te ontwikkelen. Het is geen kwestie van met minder genoegen nemen, maar van op een andere wijze resultaten voor de natuur, water én economie bereiken.

- *Slimme uitvoering: samen met bewoners en bedrijven in de gebieden*

Waar mogelijk en haalbaar willen wij de bedrijven, bewoners en belanghebbenden in gebieden uitdagen en faciliteren de opgaven voor economie (landbouw, recreatie, andere) en ecologie (water, natuur, en andere) voortvarend te realiseren. Door de inbreng van kennis en inzicht van bewoners, bedrijven, natuurorganisaties en waterschappen in de gebieden kunnen innovatieve praktische, haalbare oplossingen in beeld komen. Dit geldt ook voor de uitvoering van de Natura2000-beheerplannen en de PAS. Binnen de wettelijke kaders kiezen wij waar mogelijk voor een flexibele en pragmatische aanpak. Echter, onze aanpak is niet vrijblijvend. Om de economische ontwikkelingsruimte die door de uitvoering van de PAS beschikbaar komt te kunnen benutten, zullen we indien nodig de ons beschikbare instrumenten maximaal inzetten. De gebiedsgerichte aanpak vraagt van overheden om duidelijke kaderstelling m.b.t. opgaven en randvoorwaarden. Anderzijds is een actieve opstelling van (agrarische) bedrijven, bewoners, natuurorganisaties en andere belanghebbenden in de gebieden nodig. Belangrijk hierbij is het betrekken van de lokale partijen bij de planning en de monitoring van en de rapportage over de uitvoering. Wij streven ernaar de gebiedsprocessen zo te organiseren dat alle partijen er vertrouwen in hebben. Partners werken de aanpak voor de gebiedsgerichte uitvoering samen verder uit (zie bijlage 3).

- *Internationale en nationale kaders zijn een gegeven*

Internationale verplichtingen en de verantwoordelijkheidsverdeling hierover in Nederland en de nationale inhoudelijke en financiële kaders zijn voor ons een gegeven. Wij accepteren deze als uitgangspunt voor onze koers. Indien deze kaders in de toekomst door wijzigingen in het (inter-) nationale beleid veranderen, zullen wij onze koers – indien nodig en gewenst – hierop aanpassen. Dit laat onverlet dat partijen – al dan niet gezamenlijk - hun invloed kunnen aanwenden om deze kaders veranderd te krijgen. Voor dit akkoord is een belangrijk kader

– zowel voor onze ambities voor natuur als voor economie de PAS. In de loop van 2013 zullen hierover – voor zover wij nu kunnen inzien - de volgende belangrijke besluiten genomen worden:

1. De zogenaamde opnametoets. In dit kader wordt door het Rijk beoordeeld of de gebiedsanalyses van Natura 2000-gebieden voldoen aan de voorwaarden om de betreffende gebieden in de PAS op te nemen. Dit is voorzien voor juli 2013;
2. De besluitvorming over de verdeling van de ontwikkelruimte. Dit is voorzien voor begin oktober 2013;
3. Op basis van onder meer voorgaande twee punten vindt in Provinciale Staten midden december 2013 besluitvorming plaats over de uitvoering van de PAS in Overijssel.

Deze besluiten zullen sterk bepalend zijn voor de uitvoering van (een deel van de afspraken) voorliggend akkoord.

12. De genoemde uitgangspunten geven weliswaar een richting aan, maar beschrijven geen uitgestippelde route. Want de precieze route is nog niet bekend en wordt door ons gezamenlijke werkende wijs vorm gegeven, waarbij we in verschillende gebieden voor een andere route kunnen kiezen afhankelijk van opgaven en kansen. Dit biedt ons de flexibiliteit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en onverwachte kansen te grijpen. Bij de uitwerking en uitvoering van onze richting trekken we samen op. Wij - partijen die al langer een actieve rol hebben in het landelijk gebied - nodigen ook nadrukkelijk 'nieuwe' partijen uit om samen met ons vorm te geven aan onze ambities. In gezamenlijkheid komen we tot een realistische en gedragen uitvoering. Met als resultaat een Overijssel dat goed is voor plant, dier, bewoner, bezoeker en ondernemer!

Speerpunten en uitdagingen

13. We erkennen dat wij in een dynamische context werken en dat als gevolg hiervan er sprake is van onzekerheid op diverse gebieden – waaronder de beschikbaarheid van middelen. Ook maatschappelijke inzichten en opgaven kunnen hierdoor veranderen. In deze dynamische context willen wij in de komende jaren – waarbij de focus ligt op de periode tot en met 2018 – ten aanzien van de volgende speerpunten resultaten behalen:
 - natuur en biodiversiteit;
 - veerkrachtig watersysteem;
 - economie;
 - landschap, cultuurhistorie en beleefbaarheid;
 - versterking synergie economie en ecologie.
14. Voor elk van deze speerpunten zien wij één of meer uitdagingen. Een eerste uitwerking hiervan hebben

wij opgenomen in het kader “Speerpunten en uitdagingen” (zie hieronder). Wij constateren dat in sommige gevallen de opgaven al scherp in beeld zijn, in ieder geval voor de korte termijn. Dit betreft de bijv. de realisatie van de EHS, de PAS en de opgaven voor de KRW. Voor andere onderwerpen vraagt dit nog om nadere uitwerking. Overigens constateren wij dat er al veel goede initiatieven lopen en of in ontwikkeling zijn. Op deze willen wij voortbouwen.

15. Voor de uitvoering van de afspraken in dit akkoord hebben de partners overeenstemming bereikt over:
 - de herijking van de ecologische hoofdstructuur en de ontwikkelopgave EHS tot en met 2018;
 - de ontwikkelopgave Natura 2000/PAS en de aanduiding hiervan in de geactualiseerde Omgevingsvisie;
 - het ruimtelijke regiem voor de zone ONW;
 - de uitwerking van de afspraken van 2 april 2012 tussen Staatssecretaris Dijkma, de waterschappen en de gedeputeerden over de uitvoering van Natura 2000/PAS;

De afspraken hierover zijn opgenomen in bijlage 1 bij dit akkoord. Deze opgaven zijn afgestemd op de huidige financiële kaders. Indien er meer middelen beschikbaar komen stellen wij de opgave bij. Andersom ook.

Financiële kaders

16. Partners constateren dat voor een goede voortvarende uitvoering duidelijkheid over de beschikbaarheid van financiële middelen belangrijk is. Dit betreft de omvang van de beschikbare financiële middelen, maar ook de voorwaarden waaronder deze voor concrete uitvoeringsprojecten in gebieden beschikbaar komen. Dit is van belang om middelen van publieke en private partners slim te kunnen combineren. Partijen spreken af hiervoor op korte termijn een “transparant mechanisme” uit te werken en hierover transparante afspraken te maken. Hierbij behoren ook afspraken over hoe om te gaan met de eventuele extra middelen die van Europa en/of het Rijk naar Overijssel komen voor het natuurbeleid.
17. Bij de vaststelling van de geactualiseerde Omgevingsvisie zal de provincie haar uitgangspunten en kaders voor de realisatie van de EHS inclusief de ontwikkelopgave Natura2000/PAS vaststellen. Onderdeel hiervan zijn de financiële kaders. Uitgangspunt hierbij is – conform voorliggend akkoord - dat opgaven en middelen in balans zijn. Mede op basis van deze uitgangspunten en kaders zullen de partners de afspraken over de uitvoering in overleg nader concretiseren. In punt 11, laatste bullet, is ingegaan op de landelijke traject voor de besluitvorming over de PAS. Deze is van grote invloed op de nadere uitwerking van de uitvoering van de PAS in Overijssel.

SPEERPUNTEN EN OPGAVEN

De speerpunten zijn vertaald in concrete uitdagingen – waaraan partners vanuit hun eigen rol, verantwoordelijkheid en invloedssferen – hun bijdrage leveren.

Speerpunt 1: natuur en biodiversiteit

Uitdagingen:

- De versterking van de EHS door de realisatie van de ontwikkel opgave EHS van indicatief 8500 ha. Zie bijlage 1 voor toelichting op de opbouw en de omvang van de ontwikkelopgave.
- De versterking van de natuurkwaliteit door de uitvoering van Natura 2000-beheerplannen en de Programmatische Aanpak Stikstof .
- De ontwikkeling van natuur- en waterwaarden in de zone ONW door slimme combinaties van natuur, water en maatschappelijke en economische sectoren, waaronder landbouw en recreatie en toerisme.
- Vorm geven aan toekomstbestendig beheer van de natuurwaarden en biodiversiteit in de EHS, overige zone ONW en daarbuiten. In dit kader ook vorm geven aan de omvorming van het agrarisch natuurbeheer (mede afhankelijk van de met het Rijk af te spreken kaders hiervoor).

Speerpunt 2: veerkrachtig watersysteem

Uitdagingen:

- De realisatie van de doelstellingen en opgaven van het programma Waterbeleid voor de 21ste eeuw (WB-21) en de KRW inclusief de realisatie van een klimaat bestendig watersysteem.
- Het realiseren van een programma zoetwaterbeleid voor oost Nederland (ZON).
- Het doorvoeren van het Deltaprogramma agrarisch waterbeheer.

Speerpunt 3: economie

Uitdagingen:

- Goed vestigingsklimaat en goede ontwikkelingsmogelijkheden voor de het bedrijfsleven, waaronder:
 - een goede verkaveling van de landbouw;
 - goede ontwikkelingsmogelijkheden voor de ontwikkeling van recreatie- en toerisme bedrijven en andere bedrijven in de nabijheid van natuurgebieden;

- goede bereikbaarheid;

- duurzame bedrijventerreinen.

- Creëren van ontwikkelingsruimte voor de landbouw en het overige bedrijfsleven door de uitvoering van de PAS.
- Bevorderen van innovatie, ondernemerschap en duurzaamheid in de landbouw, de recreatie en toerisme sector en de overige sectoren. Onder meer ondersteund vanuit het provinciale uitvoeringsprogramma voor de regionale economie, met de deelprogramma's "agrofood" en "vrije tijdseconomie (toerisme en recreatie)" en de landelijke Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij.

Speerpunt 4 Landschap, cultuurhistorie en beleefbaarheid.

Uitdagingen:

- Op grond van de evaluatie van het beleid voor Groene en Blauwe Diensten en mogelijk in aansluiting op de vergroening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, vormgeven van een toekomstbestendige aanpak voor landschapsbeheer. Dit in samenhang met het vormgeven van het toekomstig agrarische natuurbeheer.
- Toekomstbestendige ontwikkeling van de landgoederen.
- Versterken van het zelforganiserend vermogen van de samenleving op het gebied van de ontwikkeling van natuur-, water-, biodiversiteits- en landschapswaarden.

Overkoepelende uitdagingen

- Versterking van de synergie tussen economie en ecologie (o.a. natuur, biodiversiteit, water). Het ontbreekt op dit moment aan een visie en vooral aan een operationele strategie voor de versterking van de synergie tussen economie en ecologie. Partners nemen de uitdaging op deze uit te werken en vorm te geven in innovatieve acties en projecten.
- De vergroting van de uitvoeringskracht.
 - Realiseren meer synergie in de uitvoering;
 - Maar mogelijk en nodig: gezamenlijke programmering van de uitvoering. Dit op diverse niveaus;
 - Vormgeven van goede uitvoering en facilitering van gebiedsprocessen.

Aan de slag

18. Met de ondertekening van dit akkoord verbinden we ons aan de genoemde inhoudelijke speerpunten en uitdagingen en nemen we de verantwoordelijkheid op ons om:
- a. de speerpunten en uitdagingen samen verder uit te werken en te concretiseren;
 - b. hiervoor uitvoeringstrategieën uit te werken (zie ook bijlage 3 voor onderwerpen waarover partners in het kader van de uitvoering nadere afspraken willen maken);
 - c. afspraken te maken over de uitvoering en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de partners hierbij. Onderdeel hiervan is de programmering van de gebiedsprocessen voor onder meer de opgaven voor de EHS, de PAS en het waterbeleid;
 - d. de voortgang op de hierboven genoemde acties minimaal 4 keer per jaar aan de orde te stellen in een breed/gezamenlijk bestuurlijk overleg om te bepalen of we op koers liggen en of er aanvullende acties nodig zijn.

Op grond hiervan stellen wij een uitvoeringsagenda op. **Na ondertekening van dit akkoord werken wij de uitvoeringsagenda binnen drie maanden uit en stellen deze vast in het bestuurlijk overleg.** De uitvoeringsagenda zullen wij regelmatig bijstellen. In punten 5 tot en met 9 en van dit akkoord en in bijlage 3 is beschreven hoe wij dit proces willen organiseren. Jaarlijks evalueren we ook de werking van dit akkoord.

Tot slot

19. Een goede uitvoering van dit akkoord vraagt op onderdelen om aanpassing van de provinciale beleidskaders. Gedeputeerde Staten zullen bij de behandeling van de actualisatie van de Omgevingsvisie en het uitvoeringskaders voor de realisatie van de EHS (inclusief Natura 2000/PAS) aan Provinciale Staten hiervoor voorstellen doen.

Landschap Overijssel

Vertegenwoordigd door dhr. H. Hengeveld:

Natuurlijk Platteland Oost (NPO)

Vertegenwoordigd door dhr. J. Roemaat:

LTO Noord Overijssel

Vertegenwoordigd door dhr R. Steenbeek:

Overijssels Particulier Grondbezit (OPG)

Vertegenwoordigd door mevr. C.Y.A. Blijdenstein-van der Does:

Natuurmonumenten

Vertegenwoordigd door dhr. J. Gorter:

Provincie Overijssel

Vertegenwoordigd door mevr. W.H. Majij en dhr. E. Boerman:

Natuur en Milieu Overijssel (NMO)

Vertegenwoordigd door mevr. G.M.L. Wijffels:

RECRON

Vertegenwoordigd door dhr. M.M.C. Maassen:

Staatsbosbeheer

Vertegenwoordigd door dhr. P. Winterman:

Waterschap Reest en Wieden

Vertegenwoordigd door mevr. M.M. Kool:

**Vereniging Nederlandse Gemeenten Overijssel (VNG
Overijssel)**

Vertegenwoordigd door A.C. Hofland:

Waterschap Regge en Dinkel

Vertegenwoordigd door dhr. H.A. Meek:

VNO-NCW Midden (Overijssel)

Vertegenwoordigd door dhr. C.J. Netjes:

Waterschap Rijn en IJssel

Vertegenwoordigd door mevr. A.E.H. van Helvoirt-Looman:

Waterschap Groot Salland

Vertegenwoordigd door dhr. J.F. de Jong:

Waterschap Velt en Vecht

Vertegenwoordigd door J.W.A. Bosman:

Bijlage 1

Afspraken over de Zone ONW, de EHS en de PAS

1. Afspraak over de Zone Ondernemen met Natuur en Water

In de ontwerp Omgevingsvisie is de Zone Ondernemen met Natuur en Water (ONW) omschreven als het samenhangend stelsel van natuurgebieden en landbouwgebieden met natuur- en landschapswaarden. Het voorstel van LTO Noord, Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten uit 2012 voor de ambities, de beleidsprincipes en het sturingsregime voor het deel van de Zone Ondernemen met Natuur en Water buiten de EHS en de bestuurlijke afspraken hierover gemaakt in het kader van het proces van de herijking van de EHS zijn het uitgangspunt voor de actualisatie van de Omgevingsvisie.

Kern hiervan is dat er in de Zone ONW ruimte voor economische ontwikkelingen is onder de voorwaarden van het beleid voor de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

2. Afspraak over de aangepaste EHS en de ontwikkelopgave EHS.

De EHS in Overijssel omvat 55.500 ha bestaande natuur. In de ontwerp-Omgevingsvisie is de aangepaste EHS opgenomen. Om deze te realiseren dient 8200 ha EHS (dat is de ontwikkelopgave) gerealiseerd te worden. Partijen onderschrijven het belang om aanvullend hierop kansen te benutten de EHS uit te breiden en robuuster te maken, waarbij de Europese doelen van de vogel- en habitatrichtlijnen (VHR) leidend zijn, en zijn hierover het volgende over een gekomen.

a) De ontwikkelopgave

Partners stemmen in met de initiële ontwikkelopgave van 8200 ha. Deze is als volgt opgebouwd en gedekt:

- De realisatie van de EHS in het kader van de afronding van de zgn. bestuurlijke verplichtingen. Dit betreft 1100 ha. Dit wordt gefinancierd door de provincie. De kosten bedragen bijna € 40 miljoen, te realiseren uiterlijk 2018;
- De realisatie van de EHS in het kader van de zgn. "juridische verplichtingen pMJP". Dit betreft 2800 ha. Dit wordt gefinancierd door het Rijk. Dit is afgesproken in het bestuursakkoord natuur tussen het Rijk en de provincies. De financiering vindt plaats op basis van het principe 'grond-voor-grond' te realiseren uiterlijk 2018;
- De ontwikkelopgave Natura 2000/PAS. Deze heeft een omvang van 4300 ha. Bij nadere uitwerking (zie punt 3 hierna) kan blijken dat een deel deze 4300 ha geen EHS wordt. Vooralsnog maakt deze 4300 ha deel uit van de ontwikkelopgave. Deze opgave wordt deels gedekt vanuit de afspraken met het Rijk vanuit het bestaande bestuursakkoord. De provincie zet zich in om afspraken te maken met het Rijk over de financiering van het overige deel.

Met de realisatie van de ontwikkelopgave wordt de omvang van de natuur in de EHS uitgebreid tot maximaal

63.700 ha. In het kader van het bestuursakkoord over de decentralisatie van het natuurakkoord akkoord is met het rijk afgesproken ruim 5200 ha EHS in te richten. Hiermee zou de totale omvang van de EHS op 60.700 ha komen. Met de huidige voorgenomen ontwikkelopgave wordt de EHS tot ca. 3000 groter.

b) *Aanvullingen op de EHS en op de ontwikkelopgave* Partners onderschrijven het belang van het verdere versterking van de EHS. Het toevoegen van gebieden kan de EHS toekomstbestendiger maken. Belangrijke voorwaarden voor het toevoegen van gebieden aan de EHS zijn:

- ecologische meerwaarde, waarbij de Europese doelen van de vogel- en habitatrichtlijnen (VHR) leidend zijn;
- lokaal draagvlak;
- beschikbaarheid van middelen.

De eerste aanvullingen

Na de ter inzage legging van de ontwerp Omgevingsvisie hebben de partners in overleg een aantal gebieden aan de ontwikkelopgave toegevoegd en voorgedragen bij het Rijk in het kader van de aanvullende Rijksmiddelen voor natuur van € 200 miljoen voor 2013. Het gaat hierbij om de gebieden Reestdal, Lankheet, Schultenwolde en Reggedal (deels). Deze hebben een gezamenlijke oppervlakte van 165 ha. Deze zijn inmiddels gehonoreerd. Het Rijk draagt hieraan € 5 miljoen euro bij, aanvullend op de bijdragen van de gebiedspartners. Met deze aanvulling komt de totale huidige ontwikkelopgave op 8365 ha.

Toekomstige aanvullingen

Indien er concreet zicht is op aanvullende middelen, zullen de partners gezamenlijk afspraken maken over het toevoegen van gebieden aan de EHS en de hiervoor uit te voeren gebiedsprocessen.

Partners onderschrijven het belang van het toevoegen aan de EHS van de gebieden voorgesteld door de partners en opgenomen in de categorieën 1a en 1b in de bijlage van de brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van 1 november 2012, met uitzondering van die gebieden die geen bijdrage leveren aan de VHR-doelen.² In een deel van deze gebieden gaat het om de ontwikkeling van nieuwe natuur. Daarnaast gaat het in een deel van de gebieden om het toevoegen aan de EHS van bestaande natuur, die bij de herijking buiten de aangepaste EHS is komen te liggen (zie ook hieronder).

Indien er in de toekomst aanvullende middelen beschikbaar komen hebben deze gebieden prioriteit. Dit laat onverlet dat partijen andere gebieden kunnen agenderen en dat in gezamenlijk overleg de prioriteiten bijgesteld kunnen worden. Met het toevoegen van deze gebieden komt de ontwikkelopgave EHS op ca. 8680 ha.

Terreinen in bezit van terreinbeherende organisaties

Een aantal reeds verworven en aan terreinbeherende organisaties doorgeleverde natuurgebieden zijn

buiten de aangepaste EHS – zoals opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie - komen te liggen. Partners onderschrijven dat deze gebieden in beginsel een bijdrage kunnen leveren aan de versterking van de EHS. Partners onderschrijven het belang van het opnemen in de EHS als bestaande natuur van een deel van deze gebieden. Het gaat om gebieden die zijn opgenomen in de lijst verbetervoorstellen voor de EHS in de bijlage van de brief van Gedeputeerde Staten van 1 november 2012 voor zover gelegen binnen de oude EHS, met uitzondering van die gebieden die geen bijdrage leveren aan VHR-doelen. Dit betreft in totaal ca. 240 ha¹. Partners constateren dat meer van dergelijke gebieden buiten de EHS zijn komen te liggen. Op dit moment ontbreekt de informatie om te bepalen of het toevoegen van deze gebieden aan de EHS ecologische meerwaarde heeft en of hiervoor draagvlak is. In het kader van de uitvoering van dit akkoord zullen de partners onderzoeken of het alsnog toevoegen van (een deel van deze) gebieden ecologische meerwaarde heeft en of er draagvlak voor is.

3. Afspraken over de ontwikkelopgave Natura 2000 / PAS in de beleidstekst van de Omgevingsvisie

De partners onderschrijven met het oog op een goede uitvoering van de ontwikkelopgave Natura 2000/PAS en het draagvlak hiervoor het belang om in de Omgevingsvisie in plaats van de tekst van de ontwerp-Omgevingsvisie (bladzij 102/103) de volgende tekst op te nemen:

“Binnen de EHS-begrenzing ligt het “Uitwerkingsgebied Ontwikkelopgave Natura 2000”. In dit gebied worden maatregelen genomen die nodig zijn om de achteruitgang van natuurwaarden in Natura 2000 gebieden te voorkomen en op langere termijn de doelen voor de Natura 2000 gebieden te realiseren. Deze opgave vloeit voort uit de Natuurbeschermingswet 1998. Dit gebied heeft een omvang van 4300 ha.

De (nog af te ronden) beheerplannen voor de Natura 2000-beheerplannen en de zogenaamde gebiedsanalyses van de Programmatische Aanpak Stikstof – die naar verwachting in te tweede helft van 2013 vastgesteld zullen worden - zijn leidend voor de inrichting van dit gebied. De te nemen maatregelen zullen gericht zijn op het realiseren van de in de gebiedsanalyses beschreven na te streven effecten. De PAS richt zich op na te streven effecten voor de korte termijn (te realiseren binnen zes jaar na inwerkingtreding van de PAS) en langere termijn (te realiseren in de tweede en derde periode van zes jaar). Om de economische ontwikkelingsruimte die door uitvoering van de PAS beschikbaar komt te kunnen benutten zullen we de ons beschikbare instrumenten maximaal inzetten.

Er zijn op voorhand geen natuurdoelen vastgesteld voor het Uitwerkingsgebied. Wel is de verwachting dat

door de uitvoering van de Natura 2000-beheerplannen en de PAS een deel van de begrensde 4300 hectare een meer natuur gerelateerde bestemming zal krijgen en hiervoor ingericht wordt. De overige hectares blijven agrarisch en worden uit de EHS gehaald. Het is op voorhand onmogelijk om dit in een exact percentage aan te geven of de exacte locaties te bepalen. In de gebiedsgerichte uitwerking van de PAS-opgaven wordt bepaald welke natuurwaarden op welke locatie nagestreefd worden opdat optimaal gebruik kan worden gemaakt van de kansen voor natuur en landbouw.

De gebiedsgewijze concretisering gebeurt in samenwerking tussen de direct betrokken en verantwoordelijke partijen met als doel een optimaal gezamenlijk resultaat. Uitvoering vindt waar nodig gezien de aard van de opgaven plaats in integrale gebiedsprocessen .

Voor het realiseren van peilaanpassingen zullen we met de waterschappen bezien waar en hoe het instrument van Peilbesluiten ingezet zal worden. Op de maatregelen ten behoeve van de watercondities wordt ingegaan in hoofdstuk 4.6. Zolang gronden binnen de Uitwerkingsgebieden Ontwikkelopgave Natura2000 niet zijn ingericht, blijft agrarisch gebruik mogelijk binnen gebiedskenmerken en binnen overige vigerende regelgeving”.

4. Afspraak over de uitvoering van hydrologische maatregelen ten behoeve van Natura 2000/PAS

Op 2 april 2013 hebben Staatssecretaris Dijksma, de waterschappen en de provincies afspraken gemaakt over de samenwerken en rolverdeling bij de uitvoering van hydrologische maatregelen t.b.v. Natura2000/PAS . Deze betreffen onder meer:

- a. het obstakelvrij maken via het ruimtelijke ordeningsspoor;
 - b. de nadeelcompensatie/schaderegelingen;
 - c. financiering van de hydrologische maatregelen;
 - d. de borging van de rol van de waterschappen via een nader uit te werken juridisch bindende overeenkomst.
- Partners spreken af deze afspraken voor Overijssel nader uit te werken met het oog op een voorspoedige uitvoering van de PAS.

¹ Het betreft de volgende gebieden:

- IJsselwaterwaarden, Bovenloop Dinkel, IJsselwaterwaarden/Fabrieksweg, Ten noorden van Reutum, Zalk Wilsum, Zwarte Water Uiterwaarden (gebieden in de categorie 1a in de brief van GS aan PS van 1 november 2012);
- Cellemuiden, de Ruiten (gebieden in de categorie 1b in de brief van GS aan PS van 1 november 2012);
- Kloppersblok, Vogelpeel onder Ageler- en Voltherbroek, Engbertsdijkvenen, Luttenbergerven (gebieden in de categorie 2 in de brief van GS aan PS van 1 november 2012).

² Afsproken is het gebied Ottershagen in de EHS op te nemen als zoekgebied. Op grond van een uit te voeren quick scan zullen de partners z.s.m. een voorstel doen voor de definitieve begrenzing van de EHS.

Bijlage 2

Uitvoering akkoord landelijk gebied: organisatie en communicatie

Inleiding

In punt 18 van het akkoord is opgenomen dat met de ondertekening de partners zich verbinden aan de genoemde speerpunten en uitdagingen en de verantwoordelijkheid op zich nemen, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, om:

- a. de opgaven en uitdagingen samen verder uit te werken en te concretiseren;
- b. hiervoor uitvoeringstrategieën uit te werken;
- c. afspraken te maken over de uitvoering. Dit inclusief de opstelling van een provinciedekkend programma voor gebiedsprocessen en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de partners hierin;
- d. de voortgang op de hierboven genoemde acties minimaal 4 keer per jaar aan de orde te stellen in een breed/gezamenlijk bestuurlijk overleg om te bepalen of we op koers liggen en of dat er aanvullende acties nodig zijn.

Op grond hiervan stellen de partners een uitvoeringsagenda op. Dit uitvoeringprogramma zal op basis van de voortgang regelmatig geactualiseerd worden. In deze agenda wordt opgenomen wat er gebeuren moet en wie dat doet. In de punten 6 tot en met 10 en van dit akkoord is beschreven hoe wij dit gezamenlijke proces willen organiseren. Hieronder een korte omschrijving van hoe dit praktische vorm gegeven kan worden. Dit vraagt om nog wel om nadere uitwerking.

Organisatie

Het uitgangspunt in het akkoord is geen nieuwe zware structuur op te tuigen. De partners zetten nadrukkelijk niet een gezamenlijk uitvoeringsstructuur neer. De partners vormen een "licht maar bindend bestuurlijk netwerk" om een gezamenlijke koers te ontwikkelen en van hieruit de eigen activiteiten op elkaar af te stemmen. De uitvoering van de activiteiten van de uitvoeringsagenda vindt plaats onder aansturing van de afzonderlijke partners of – indien aan de orde – in samenwerkingsverbanden van partners.

Voor de uitvoering van de activiteiten zoals opgenomen in dit akkoord worden een (a) bestuurlijk overleg en een (b) ambtelijke regiegroep ingesteld.

Het bestuurlijk overleg komt 4 keer per jaar bijeen of vaker indien nodig.

De ambtelijke regiegroep bereidt de bestuurlijk overleggen voor, en komt zo vaak bijeen als nodig is. Elk van de partners kan een samenroepende rol daarin vervullen, binnen het bestuurlijk overleg en de regiegroep worden daar praktische afspraken over gemaakt.

Communicatie

Er kan veel verwarring ontstaan als er verschil in informatie tussen (gespreks)partners bestaat, onbedoelde (verkeerde) beeldvorming ligt op de loer. Bewuste afspraken over wat gezamenlijk gecommuniceerd wordt (over de uitvoering van dit akkoord) zijn daarom belangrijk – zowel voor de uitstraling van de gezamenlijkheid 'naar buiten', naar niet-ondertekenaars, als voor de uitstraling en doorwerking 'naar binnen', naar de achterbannen en medewerkers van de ondertekenaars. Een communicatie-voorstel hoort daarom bij bestuurlijke overleggen op de agenda te staan (dat kan b.v. zijn in de vorm van een conceptpersbericht)

Bijlage 3

Onderwerpen waarover partners in het kader van de uitwerking van de uitvoeringsagenda nadere afspraken willen maken

In het akkoord spreken de partners af gezamenlijke een uitvoeringsagenda op te stellen en dit kader speerpunten, opgaven en uitvoeringstrategieën nader uit te werken. In aanvulling op wat is opgenomen in het kader op bladzijde 7, zijn in deze bijlage onderwerpen opgenomen die één of meerdere partners voor de uitvoeringsagenda willen agenderen. Bij de uitwerking van de agenda bepalen de partners gezamenlijk of en op welke wijze deze onderwerpen worden opgenomen in de agenda en wie hierbij welke rol heeft. De onderwerpen zijn verdeeld over twee (deels overlappende) categorieën: (1) realisatiestrategie EHS en (2) overige. Deze lijst is niet limiterend.

Realisatiestrategie EHS (inclusief Natura2000/PAS) en hiermee samenhangend de realisatiestrategie voor wateropgaven

1. De regievoering over uitvoeringsprocessen, inclusief de rollen en de verantwoordelijkheden van betrokken partijen bij de planning, de uitvoering en de monitoring;
2. De ruimte voor en de wijze waarop “bottom-up” gebiedsprocessen gefaciliteerd worden;
3. De spelregels voor de aanbesteding van gronden in de EHS;
4. De (mate) van integraliteit van gebiedsprojecten;
5. Verbetering van de verkaveling en aandacht voor recreatie en toerisme in gebiedsprojecten;
6. Afspraken over koopplicht en schadeloosstelling en bedrijfsverplaatsingen;
7. Aanpak voor gezamenlijke monitoring van de ontwikkeling van de habitats in de Natura 2000-gebieden

Overige onderwerpen

8. Afspraken over het beheer van de natuur in de EHS;
9. Tijdelijke aanvulling beheervergoeding rietteelt in de Weerribben;
10. Afspraken over ontwikkeling en het beheer van natuur- en natuurwaarden buiten de EHS;
11. Het beleid ten aanzien van collectieven in het kader van agrarisch natuur- en landschapsbeheer en de institutionele versterking van deze;
12. De versterking van het toekomstbestendig netwerk van natuurgebieden door de groenblauwe dooradering van omliggende gebieden;
13. Een gezamenlijke kennisagenda ‘groen en blauw’;
14. De ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen natuur.
15. De verduurzaming van de landbouw en de ontwikkeling van een groene economie
16. Ruimte voor innovatie
17. De monitoring en evaluatie van de samenwerkingsagenda

